

transport wody; współzależności korzeń – pęd; korzeń w warunkach stresowych. Całość prezentowanych materiałów – referaty i plakaty, mają być opublikowane w postaci Proceedings, przez Kluwer Academic Publishers, *Plant and Soil*.

Przewodniczącą i duszą Sympozjum była dr O. Gašpariková, a sekretarzem – dr F. Baluska. Sympozjum było dobrze zorganizowane; na szczególne podkreślenie zasługuje ogromna życzliwość gospodarzy, stwarzająca miłą atmosferę w czasie całego Sympozjum.

Oceniając merytorycznie Sympozjum, na pewno subiektywnie, z punktu widzenia fizjologa, warto podkreślić, że prelegenci dużo uwagi poświęcali zagadnieniom metodycznym, opisując zestawy aparatury pomiarowej z reguły skomputeryzowanej, oraz matematycznym modelom. W kilku wystąpieniach podkreślano, iż wciąż brak dostatecznej znajomości biologii korzenia (B. Klepper, USA). H. E. Flores (USA), w swoim pięknym referacie przedstawił badania prowadzone w ramach interdyscyplinarnego programu Advanced Root Biology, pokazując ogromną skalę możliwości biosyntezy różnorodnych związków, w korzeniach *in vitro*. W niektórych przypadkach wytwarzały się w nich np. chloroplasty, asymilujące CO₂.

Sporo uwagi poświęcono procesom wzrostu i różnicowania korzeni. W ramach tej grupy zagadnień zaprezentowali swoje plakaty: Nakielski i Tykarska z Polski. Grupa badaczy niemieckich (małżonkowie W. R. i C. Ulrich) oraz ter Steege (Holandia), prezentowali mechanizmy i siły motoryczne transportu jonów przez błony, dyskutując nadal nie wyjaśnione zagadnienie zróżnicowanej reakcji roślin na jony NO₃ i NH₄. Transport azotanów przez błony był też tematem plakatu G. Klobus, Mac Duff (U. K.) przedstawił problem pobierania i jednoczesnego wydzielania jonów w zróżnicowanych warunkach termicznych.

Następna grupa dyskutowanych zagadnień to interakcje międzyorganowe (korzeń – pęd) i skutki stresów. M. B. Jackson (Anglia), omówił zależności pęd – korzeń, na przykładzie efektów zatopienia korzeni. Przedstawił różne sposoby przekazywania informacji, (sygnałów) międzyorganowych, jako pozytywne, negatywne lub akumulatywne (accumulative message). Są nimi najprawdopodobniej hormony – ABA, etylen lub ACC.

P. M. Newman (Izrael) przedstawił własną hipotezę dotyczącą współzależności oddziaływania na rośliny stresów: solnego i wodnego, z uwzględnieniem roli wapnia. Ochrona on błony przed uszkodzeniami. Szczególnie podkreślano, że podstawowym warunkiem aklimatyzacji jest zahamowanie wzrostu roślin. Z. Starck zaprezentowała zmiany dystrybucji jonów wapnia w siewkach pomidorów, traktowanych wyso-

ką temperaturą. W wyniku strategii obronnej odmiana odporna przemieszczała duże ilości tego pierwiastka do owoców.

Ostatnia grupa referatów dotyczyła reakcji roślin na zanieczyszczenia środowiska oraz stresów biologicznych: reakcja na inwazje grzybów i nicieni (R. F. M. Van Steveninck (Australia), C. Petterson (Kanada), C. Kolloffel (Holandia). Metale ciężkie (Pb, Zn, Fe, Cd) pobierane z podłoża przez korzenie są wiązane przez kwas fitynowy, co w ogromnym stopniu zmniejsza ich transport do pędu. Szkodliwe działanie Al było tematem referatu współpracowników Kuipera (Holandia) oraz kilku posterów, w tym A. Anioła i J. Ślaskiego z Polski. Ostatni referat wygłosiła Ciamporova z Bratysławy, przedstawiając na zdjęciach z mikroskopu elektronowego zmiany w ultrastrukturze komórek pod wpływem suszy i innych stresów środowiska.

Reasumując, w czasie pięciodniowego Sympozjum w szerokim zakresie przedstawiono i przedyskutowano w czasie obrad i w sesjach plakatowych problemy związane z biologią korzeni. Moim zdaniem, stosunkowo mało uwagi poświęcono problematyce wewnątrzkomórkowej i międzykomórkowej wymiany informacji.

Na zakończenie uczestnicy Sympozjum wyrazili nadzieję, że za kilka lat Instytut Botaniki w Bratysławie zorganizuje następne Sympozjum korzeniowe. Warto podkreślić, że na poprzednim sympozjum, w Nitrze, A. Smith (przy współudziale M. Wierzbickiej i D. Bakera) ułożył piosenkę „Root Song”, którą uczestnicy IV Sympozjum odśpiewali na uroczystej, pożegnalnej kolacji.

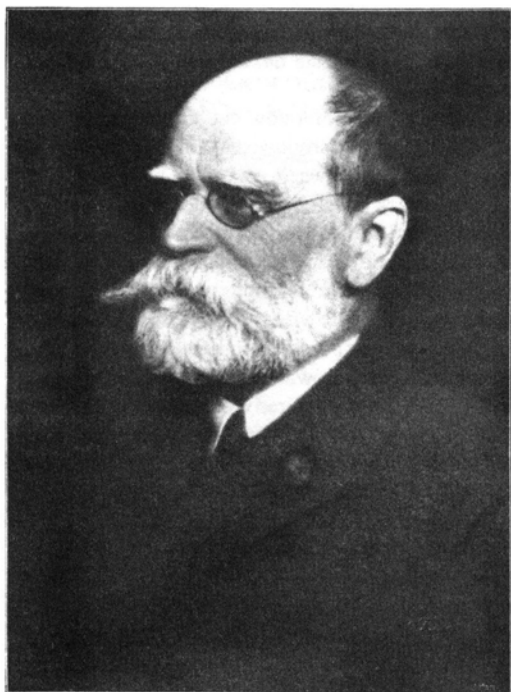
Zofia STARCK

BOTANIKA ZA GRANICĄ BOTANY ABROAD

CZESKIE TOWARZYSTWO BOTANICZNE

Czech Botanical Society

Czeskie Towarzystwo Botaniczne (Česká Botanická Společnost – Societas Botanica Bohemica) zostało założone przez pracowników Instytutu Botaniki Uniwersytetu Karola-Ferdynanda (Karlo-Ferdinandova Universita) w Pradze 17 czerwca 1912 roku. W tym czasie było to jedyne towarzystwo botaniczne działające na terenie ówczesnej monarchii Austro-Węgierskiej, a jednocześnie pierwsze słowiańskie towarzystwo botaniczne. Pierwszym prezydentem To-

Fot. 1. Prof. dr Josef Velenovský.

warzystwa został Prof. dr Josef Velenovský (Fot. 1). W 1914 roku funkcję prezydenta Towarzystwa powierzono Prof. dr Karelowi Dominowi (Fot. 2), który piastował ją przez kolejnych 31 lat. W roku 1914 Towarzystwo liczyło 129 członków. W tym samym roku rozpoczęto wydawanie czasopisma Towarzystwa *Preslia* (Ryc. 1). Tytuł czasopisma pochodzi od nazwiska dwóch braci, wybitnych czeskich botaników – Jan Svatopluk i Karel Bořivoj Presl. Oprócz działalności wydawniczej, Towarzystwo zajmowało się organizacją wycieczek terenowych, spotkań i wykładów naukowych. Po pierwszej wojnie światowej, w 1919 roku, Towarzystwo przekształciło się w Czechosłowackie Towarzystwo Botaniczne i objęło swoją działalnością teren całej Czechosłowackiej Republiki. W okresie międzywojennym Towarzystwo było animatorem życia botanicznego w kraju i autorem wielu wydarzeń botanicznych, spośród których ważniejsze to: 5 Międzynarodowa Wycieczka Geobotaniczna (5 I.P.E.), zorganizowana w 1928 r.¹ [9] i dwa kongre-

¹ Od 2 lipca do 22 lipca w Czechosłowacji, a od 22 lipca do 10 sierpnia 1928 r. w Polsce. Druga Międzynarodowa Wycieczka Geobotaniczna (12 I.P.E.) zorganizowana została w Czechosłowacji w dniach od 1 lipca do 4 sierpnia 1958 r. [6]. *Przyp. JJW*

sy botaniczne, zorganizowane odpowiednio w 1921 i 1928 r. Obydwa Kongresy były faktycznie kongresami botaników słowiańskich. W okresie międzywojennym i tuż powojennym liczba członków Towarzystwa wahała się od 250 do 350. Podczas drugiej wojny światowej i okupacji niemieckiej kilku czeskich botaników, jak Prof. dr. August Bayer, Prof. dr Vladimír Krist i Dr Bohuslav Horák, zmarło w obozach koncentracyjnych, a inni, jak np. Dr Vladimír Krajina, byli prześladowani. W roku 1948, po przejęciu władzy przez komunistów, profesorowie Karel Domin i Vladimír Krajina, a także dr Miroslav Pulchart, zostali

Fot. 2. Prof. dr Karel Domin.

usunięci z Towarzystwa ze względów politycznych. Zostali oni w pełni zrehabilitowani dopiero po roku 1989; prof. Domin i dr Pulchart pośmiertnie. W 1956 r. Czechosłowackie Towarzystwo Botaniczne zostało włączone w sieć towarzystw naukowych Czechosłowackiej Akademii Nauk. W 1965 roku (efektywnie w 1966 r.) Słowackie Towarzystwo Botaniczne² uzyskało niezależność, jednak wielu spośród

² Słowackie Towarzystwo Botaniczne zostało przedstawione w *Wiadomościach Botanicznych* przez Marholda [7].

PRESLIA

VĚSTNÍK ČESKOSLOVENSKÉ BOTANICKÉ SPOLEČNOSTI.
 (BULLETIN DE LA SOCIÉTÉ BOTANIQUE (REPORTS OF THE CZECHOSLOVAK
 BOTANICAL SOCIETY OF PRAGUE.)

ROČNÍK II
 1922.

PRAGA 1923.

NÁKLADEM VLASTNÍM – TISKEM PRAŽSKÉ AKCIOVÉ TISKÁRNY.

Ryc. 1. Drugi rocznik czasopisma *Preslia* za rok 1922 (wydany w 1923 r.).

członków nowego Towarzystwa wykorzystało możliwość przynależności do obu Towarzystw. Według przepisów nowego Statutu Towarzystwa z 18 lutego 1991 r. Czechosłowackie Towarzystwo Botaniczne zostało ustanowione narodowym towarzystwem i zmieniło nazwę na Czeskie Towarzystwo Botaniczne.

Ważniejszą formą aktywności Towarzystwa w ostatnich latach była organizacja konferencji naukowych oraz publikacja materiałów pokonferencyjnych np.:

- 1977 – „Klasyfikacja roślinności” [5],
- 1981 – „Ekobiologia wybranych gatunków roślin wyższych” [1],
- 1983 – „Problemy chorologiczne flory Czechosłowacji” [3],
- 1991 – „Trawy” (materiały jeszcze niepublikowane), a także regularne kursy florystyczne dla młodych botaników (33 kurs w 1993 r.).

W gronie honorowych członków Towarzystwa znaleźli się tacy wybitni botanicy, jak Karel Cejp, A. R. Clapham, Karel Domin, Jozef Ludovít Holuby,

Ivan Klášterský, Boris Koburg, Bohumil Němec, František A. Novák, Bogumił Pawłowski, Silvestr Prát, Josef Podpěra, Vladimír Skalický, Maria Skalińska, D. H. Valentine i Josef Velenovský, a spośród żyjących: Kazimierz Browicz, Zdeněk Černožorský, Josef Dostál, Hans Ellenberg, Stefan Gumiński, Emil Hadač, Slavomil Hejný, Jan Jeník, Áskel Löve, Eddy van der Maarel, Karl H. Rechinger, Armen L. Takhtajan, Andrés Terpó i S. Max Walters.

Preslia

65 • 2 '93

ČASOPIS
 ČESKÉ BOTANICKÉ
 SPOLEČNOSTI

THE JOURNAL
 OF THE CZECH
 BOTANICAL SOCIETY

ISSN 0032 - 7786

Ryc. 2. *Preslia* w nowej szacie graficznej.

Według stanu z 31 grudnia 1993 r. Czeskie Towarzystwo Botaniczne liczyło 845 członków, w tym 683 zwyczajnych, 128 nadzwyczajnych (głównie studentów), 29 honorowych i 5 zwyczajnych członków zagranicznych. Towarzystwo posiada osiem regionalnych oddziałów: Środkowo-Czeski, Południowo-Czeski, Północno-Czeski, Zachodnio-Czeski, Wschodnio-Czeski, Południowo-Morawski, Opawski, Olomoucki; w jego obrębie działają następujące sekcje: Algologiczna, Bryologiczno-lichenologiczna, Dendrologiczna, Florystyczna, Geobotaniczna, Ekologii Krajobrazu, Botaniki Synantropijnej oraz grupy robo-

zprávy

Československé botanické společnosti

Praha

27(1992)

1994

Ryc. 3. Ostatni zeszyt czasopisma *Zprávy Československé botanické společnosti*.

cze: Dendrochronologiczna i Grupa Do Studiów nad Wodnymi Makrofitami.

Towarzystwo prowadzi nieustannie aktywną działalność wydawniczą, kontynuując wydawanie dwóch czasopism: *Preslia* (Redaktor – Dr Josef Holub; w 1994 r. ukazał się Vol. 66) (Ryc. 2) i *Zprávy České botanické společnosti* [wcześniej: *Zprávy Československé botanické společnosti* – Ryc. 3] (Redaktor: Dr Lubomír Hrouda; w 1994 r. ukazał się Vol. 28).

Towarzystwo posiada dość bogate publikowane materiały, spośród których ważniejsze wymieniono poniżej w „Literaturze” [2, 4, 8].

Obecne władze Czeskiego Towarzystwa Botanicznego to: Dr Josef Holub – Prezydent, Dr Lubomír Hrouda – Sekretarz Naukowy; w skład Prezydium Zarządu Głównego wchodzi: Prof. inż. Jan Jenfk (Pierwszy Wiceprezydent), Doc. dr Karel Kubát (Drugi Wiceprezydent), Dr Zdena Neuhäuslová (Skarbnik), Dr Vít Grulich, Dr Jiří Kolbek, Doc. dr Karel Prach, Dr Vladimír Řehořek, Doc. dr Jiří Komárek.

Towarzystwo posiada imponującą bibliotekę, której zbiory liczą około 36 000 pozycji botanicznych (książki, czasopisma, odbitki). Ponadto posiada boga-

tą, wydzieloną kolekcję książek i odbitek, którą Prof. dr František A. Novák, były Prezydent Towarzystwa, zapisał w spadku Bibliotece.

Dla zainteresowanych podajemy informację, że obydwa czasopisma Towarzystwa, *Preslia* i *Zprávy České botanické společnosti* dostępne są w drodze wymiany, prowadzonej przez Sekretariat Czeskiego Towarzystwa Botanicznego, Benátská 2, CZ-128 01 Praga 2, Czeska Republika.

LITERATURA

- [1] HEJNÝ S., HOLUB J. 1984. Ekobiologie vybraných druhů vyšších rostlin. *Zprávy Českoslov. Bot. Společn. Materiály* 3(4).
- [2] HEJNÝ S., HOLUB J., NEUHÄUSLOVÁ Z., TOMAN J. 1982. 70 let Československé botanické společnosti. *Zprávy Českoslov. Bot. Společn., Suppl.* 1982: 1–146.
- [3] HOLUB J. (red.) 1987. Chorobiologické problémy čs. květeny I., II. *Zprávy Českoslov. Bot. Společn., Materiály* 6, 7.
- [4] HROUDA L., TOMŠOVIČ P., TOMAN J., NEUHÄUSLOVÁ Z. 1992. Československá botanická společnost 1982–1991, 10 let činnosti. Československá Botanická Společnost, Praha.
- [5] KRAHULEC F., KOVÁŘ P. 1980. Klasifikace vegetace. *Zprávy Českoslov. Bot. Společn., Materiály* 1(2).
- [6] LÜDI W. (red.) 1961. Die Pflanzenwelt der Tschechoslowakei. Ergebnisse der 12. Internationalen Pflanzengeographischen Exkursion (IPE) durch die Tschechoslowakei. *Veröff. Geobot. Inst. ETH, Stiftung Rüb. Zürich* 36: 1–169.
- [7] MARHOLD K. 1992. Słowackie Towarzystwo Botaniczne. *Wiad. Bot.* 36(1/2): 90–91.
- [8] NOVÁK F. A. 1962. Padesát let Československé botanické společnosti. [Fifty years of the Czechoslovak Botanical Society]. *Preslia* 34: 1–30.
- [9] RÜBEL E. (red.) 1930. Ergebnisse der Internationalen Pflanzengeographischen Exkursion durch die Tschechoslowakei und Polen 1928. *Veröff. Geobot. Inst. Rüb. Zürich* 6: 1–328.

Lubomír HROUDA, Karol MARHOLD

Tłumaczenie i opracowanie: Jan J. WÓJCICKI

SEKCIJA HISTORII BOTANIKI UKRAIŃSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO

Section of History of Botany, Ukrainian
Botanical Society

W roku 1992 w Dniepropietrowsku odbył się IX Zjazd Ukraińskiego Towarzystwa Botanicznego, po raz pierwszy w niepodległej Ukrainie. W Zjeździe wzięło udział szerokie grono 115 botaników z tak od-

ległych miast jak Ałuszta, Dniepropietrowsk, Donieck, Kijów, Lwów, Odessa, Połtawa, Sewastopol. W czasie Zjazdu dokonano wielu zmian organizacyjnych w dawnym UTB, m. in. utworzono kilka nowych sekcji, w tym Sekcję Historii Botaniki. Utworzenie Sekcji Historii Botaniki stało się jednym z przejawów bardzo żywego obecnie w różnych dziedzinach nauki i kultury dążenia do poszukiwania prawdy historycznej. Wśród uczonych, m. in. botaników, wielu było represjonowanych, zesłanych i zaginionych, szczególnie w latach trzydziestych naszego stulecia. Jednym z głównych zadań Sekcji jest poszukiwanie śladów działalności tych uczonych, zbieranie pozostałej po nich spuścizny archiwalnej oraz drukowanie ich prac, objętych przez długą latą zakazem cenzury. Ważnym jej celem jest również ocena dorobku najwybitniejszych ukraińskich botaników i ich wkładu w rozwój nauki, kontaktów z nauką światową.

Drugim ważnym zadaniem Sekcji jest zbadanie rozwoju botaniki w najważniejszych ukraińskich uczelniach. Pierwszymi pracami Sekcji były artykuły biograficzne poświęcone D. M. Dobroczaiewej (autor A. P. Glińska), P. S. Rogowiczowi (M. W. Szewera), opublikowano także pracę *Karol Linneusz i jego „Fizjologia botaniczna”* (W. P. Junger).

W zapaści *Ukraińskij Botaniczeski Żurnal* ukazały się ponadto prace poświęcone P. S. Rogowiczowi, N. T. Gamorakowi, W. M. Czerniajewowi. Przygotowano również obszerną monografię (265 stron) pt. *Materiały do historii botaniki w Uniwersytecie Charkowskim*.

Sekcja Historii Botaniki UTB robi obecnie pierwsze kroki, stąd też cenne dla niej jest nawiązanie kontaktów z analogicznymi sekcjami krajów ościennych, szczególnie Polski, której historia nauki powiązana jest ściśle z botaniką ukraińską.

Irina DUDKA (Kijów)

Adres do korespondencji: Irina Aleksandrowna Dudka, przewodnicząca Sekcji Historii Botaniki Ukraińskiego Towarzystwa Botanicznego, bulw. Tereszkińska 2, 252601 Kijów MSP, Ukraina.

100-LECIE NIEMIECKIEGO TOWARZYSTWA DENDROLOGICZNEGO

100 th anniversary of German Dendrological Society

W 1992 roku minęło 100 lat od założenia Niemieckiego Towarzystwa Dendrologicznego (Deut-

sche Dendrologische Gesellschaft). Zjazd inauguracyjny miał miejsce 24 kwietnia 1892 r. w Karlsruhe. Towarzystwo powstało przez rozszerzenie działalności grupy entuzjastów i znawców drzew szpilkowych (Deutscher Coniferen-Kongress). Pierwszym przewodniczącym Towarzystwa był U. von St. Paul (obecnie jest nim dr Ulrich Hecker z Ogrodu Botanicznego w Moguncji), liczba członków w 1892 r. wynosiła 107 (obecnie 1500).

Członkami Towarzystwa są nie tylko ludzie związani zawodowo z dendrologią – botanicy, ogrodnicy, leśnicy, architekci krajobrazu, ale też liczni amatorzy i hobbyści. W ramach DDG działali, publikując często swe prace w rocznikach Towarzystwa, liczni wybitni dendrologowie, np. L. Beissner, L. Dippel, A. Engler, J. Fitschen, K. Förster, H. Kammeyer, R. Lauche, R. Pilger, H. Schenck, C. Schneider, A. Schwappach, T. Seidl, F. Späth i H. Zabel. Przed II wojną Towarzystwo miało wielu członków także w Polsce; poza licznymi ogrodnikami i właścicielami parków, zwłaszcza z Górnego Śląska i Wielkopolski, można tu wymienić znanych botaników, ogrodników i dendrologów – Juliana Brunickiego, Piotra Hosera II, Stanisława Przedpeńskiego, Szymona Wierdaka, Antoniego Wróblewskiego i Stefana Ziobrowskiego. Do Towarzystwa należało też arboretum Towarzystwa Gospodarskiego Wschodniej Małopolski we Fredrowie oraz „Ogrody Kórnickie”.

Od początku istnienia Towarzystwa organizowany jest latem doroczny zjazd DDG, co roku w innej miejscowości. Pierwszy dzień zjazdu poświęcony jest m.in. na referaty, a następne dni wypełniają wycieczki do wybranych lasów, parków, arboretów. Rok w rok jest też organizowany tygodniowy wyjazd studyjny zagranicę, w ostatnich latach dendrologowie z DDG kilkakrotnie odwiedzali także nasze arboreta. Towarzystwo organizuje też liczne wycieczki i spotkania lokalne.

Od 1892 r. wydawany jest rocznik *Mitteilungen der Deutschen Dendrologischen Gesellschaft* (pismo nie ukazywało się w latach 1943–1949). Artykuły w nim zamieszczane obejmują takie tematy, jak morfologia, systematyka i nomenklatura roślin drzewiastych, ich ekologia i rozmieszczenie, zagadnienia związane z uprawą i mnożeniem drzew i krzewów, a także szczegółowe sprawozdania z wycieczek. Co roku ukazuje się też kilka zeszytów *Kurzmitteilungen der DDG*, poświęconych głównie bieżącym sprawom Towarzystwa, a także krótkim notatkom dendrologicznym.

Jakub DOLATOWSKI